

Nová setkání s Bohem

Jon Paulien

Praha 2011

Hlavním důvodem, proč má křesťanská víra tak malý vliv na dnešní svět, je skutečnost, že většina křesťanů čte Bibli z pohledu řecké nebo západní kultury. Ke studiu biblických textů jsou obě nevhodné. Proto jsem napsal tuto knihu. Když prozkoumáme plný dopad hebrejského myšlení, Bible se opět stane knihou, která mění lidské životy.

Obsah

Úvod / 11

I BIBLE A SÍLA HISTORIE

Vyprávěj mi ten starý dobrý příběh / 18
Od stvoření po Abrahama / 27
Abraham jako druhý Adam / 31
Izrael jako národ / 39
Exil a návrat / 48
Vzorec víry v Novém zákoně / 59

II BIBLE A PRAVIDLA VZTAHŮ

Důvody pro existenci zákonů / 83
Starozákonní koncept zákona / 94
Novozákonní koncept zákona / 104

III BIBLE A KAŽDODENNÍ ZKUŠENOST

Nové dějiny / 121
Nový vztah s Bohem / 132
Nový život / 144

Úvod

JE JEŽÍŠ ODPOVĚĎ?

Jel jsem po dálnici a myslel na nějaké své záležitosti. Vtom mě z roztržitých myšlenek vytrhl strategicky umístěný billboard. „Ježíš je odpověď“, hlásal obrovskými písmeny. Nic víc. Žádné vysvětlení. Ani náznak toho, jak by mohla znít otázka.

Ať už to byl kdokoliv, kdo billboard objednal, jistě by vám řekl, že jak otázku, tak odpověď přináší Bible. Cítíte se po tomto vyjasnění lépe? Anebo ve vás spíše vzbuzuje touhu vzít nohy na ramena? Nečetlo snad hodně nacistů Bibli (v době, kdy bylo Německo považováno za „křesťanský“ národ)? A nebyla řada Jihoafričanů přesvědčena, že Bible podporuje apartheid? Nestudoval David Koresh Bibli, a to až do onoho dne, kdy celý pozemek Waco shořel do základů? Nemůže člověk v Bibli nalézt cokoliv, co bude chtít? To všechno je pravda – ale jenom částečná. Dovolte mi ilustraci.

Vypráví se příběh o jistém mladém muži, který hledal jednoho dne pomoc v Bibli. Během let sice tuto knihu příliš nečetl, teď však nutně potřeboval najít odpověď na určitou otázku. A tak vyzkoušel jednu zajímavou metodu – a rozhodně nebyl prvním člověkem v dějinách, kdo tento způsob hledání odpovědi použil. Poté, co se pomodlil, aby jej Bůh vedl, nechal Bibli, aby se náhodně otevřela. Aniž by se podíval na stránku, na které se kniha rozevřela, naslepo do ní zabodl prst. Pak se

podíval, co mu Bůh chce říct. Četl: „Jidáš šel a oběsil se.“ Nejenže byla tato odpověď poněkud deprimující, navíc se ani nezdálo, že by měla příliš co do činění s otázkou, kterou právě řešil! Rozhodl se tedy použít stejnou metodu ještě jednou. Text, na který volba padla tentokrát, zněl: „Jdi a udělej totéž.“ Nyní sice bylo poselství poněkud jasnější, nicméně mladý muž nebyl příliš nadšený směrem, kterým se celá věc ubírala. Ale řekl si, že zmíněnou metodu zkusí aplikovat do třetice. Třeba tak získá jistotu, že vše správně pochopil. Opět nechal svoji Bibli náhodně se otevřít a znovu do ní naslepo zapíchl prst. A četl: „Co chceš udělat, udělej rychle.“ – Tento příběh se pokouší ukázat, milí přátelé, že vhodným výběrem biblických textů můžeme dokázat cokoliv, co budeme chtít.

Co tím máte na mysli? Mně to nějak nedochází… Takže nemá smysl pokoušet se porozumět tomu, co je v Bibli napsáno? Je zajímavé, že v Bibli samotné se nacházejí vážná varování týkající se hranic lidského zkoumání. U Jeremjáše 17,9 můžeme číst: „Nejúskočnější ze všeho je srdce a nevyléčitelné. Kdopak je zná?“ Tato pasáž by měla zneklidnit každého, kdo si myslí, že Bibli dobře rozumí. Naznačuje totiž, že se v našem nitru nacházejí mechanismy, které nás zaslepují vůči tomu, jak se věci skutečně mají. Pracují ve službách jakéhosi vnitřního „falešného lékaře“, který ochraňuje naši psychiku před věcmi, o kterých nechceme raději nic vědět. Psychologové říkají takovým klamavým technikám obranné mechanismy. Jako lidé vykazujeme přirozený sklon zkreslovat realitu a vyhýbat se poznání pravdy o sobě samém.

Dovolte mi ilustrovat, jak obranné mechanismy fungují. Představte si, že učím v jedné větší třídě. Vtom vstoupí Randy Johnson. V ruce drží baseballový míč. Těm z vás, kteří o nikom takovém v životě neslyšeli, bych chtěl sdělit, že Randy Johnson je člověk, který si velmi dobře vydělává na živobytí – tím, že hází baseballový míč rychlostí až 160 kilometrů za hodinu! Už i jeho vzezření budí značný respekt. Dejme tomu, že by se

mu nelíbilo něco, co jsem ve třídě řekl, a vyslal by baseballový míč rychlostí 160 kilometrů za hodinu přímo doprostřed mého obličeje. Co myslíte, že bych v tu chvíli udělal? Přestal bych učit a snažil se vymyslet, jak vhodně reagovat? Ani náhodou! Než stačíte říct „Randy Johnson", mé ruce by vystřelily směrem k obličeji – abych zabránil útoku na svůj život! Nemusel bych o tom vůbec uvažovat. Dokonce bych si ani nebyl své reakce vědom – do chvíle, než bych na zápěstích pocítil náraz baseballového míče. Odpověď by byla automatická.

Podobně jako fungují přirozené obranné mechanismy v tělesné rovině, fungují i v rovině emocionální či psychické. Když o nás někdo řekne něco, co se nás nepříjemně dotýká, zareagujeme automaticky – aniž bychom si toho byli vůbec vědomi. Chráníme svoji čest a své dobré jméno – třebaže se pak dokážeme hlasitě a dlouho hádat, že „já se přece vůbec nebráním"!

V základní rovině jsou tyto obranné mechanismy sebeklamem. Pokud se věci nevyvíjejí podle našich představ, když se nám nepodaří něco důležitého nebo jsme-li vystaveni slovním nebo emocionálním útokům, okamžitě – ať chceme nebo nechceme – uděláme cokoliv, jen abychom si zajistili pocit bezpečí. Obranné mechanismy nám pomáhají, abychom nemuseli být zklamáni sami sebou. Pokud bychom se díky poznání skutečnosti měli cítit špatně, většina z nás dá přednost tomu se s pravdou raději neseznámit.

Čím větší je vnímané ohrožení, tím rychlejší a silnější bývá reakce. Nemělo by nás tedy překvapit, že když otevřeme Bibli a jsme vystaveni konečnému a největšímu ohrožení (Bohu), naše obranné mechanismy se spustí naplno. Lidé zkreslují biblické poselství proto, aby chránili své vlastní pocity a myšlenky před vyšší autoritou. Nedokážete-li Boha přemoci, pak jej nově interpretujte! Možná právě z tohoto důvodu existuje tolik církví – a všechny tvrdí, že se řídí Biblí.

Co tedy máme dělat? Přestat se snažit porozumět sami sobě a okolnímu světu? Nejsem si jist, že je to v našich

silách – i kdybychom se o to chtěli pokusit. V povaze člověka se totiž nachází určitý rys, který jej nutí klást si otázky a hledat na ně odpovědi. Miliony lidí v průběhu dějin zjistily, že na jejich nejhlubší životní otázky odpovídá biblický Ježíš. (Mnozí z nich byli pro to, co se z Bible dozvěděli, dokonce ochotni zemřít.) Dává smysl, abychom se o takové kladení otázek a hledání odpovědí pokusili i my. Chtěl bych vás pozvat, abyste tak učinili právě teď – a použili přitom tuto knihu jako svého průvodce.

SESTAVOVÁNÍ VELKÉHO PLÁTNA

Existuje nějaký způsob, jak číst Bibli, tak abychom byli k jejímu obsahu otevřenější? Můžeme se vyhnout chybám, kterých se dopustili jiní, když se zabývali jejími stránkami? Dobrou cestou, jak porozumět jakékoliv knize, je strávit čas s jejím autorem. A proto pomáhá, když pozveme Boha, který je autorem Bible, aby byl při čtení jeho knihy přítomen. Jestli nám může někdo pomoci této knize porozumět, pak je to její autor.

Dalším krokem je přistoupit k Bibli zcela odlišně než onen mladý muž, který si myslel, že mu Bible radí, aby si vzal život. Je třeba přistoupit k textu z pohledu velkého plátna. Znamená to sledovat, co se v Bibli skutečně odehrává, spíše než se pokoušet do textu vkládat naše vlastní představy. Jen tak budeme otevření vůči celé Bibli a vyhneme se tendenci vybírat si to, co nám na první pohled připadá dobré. Své porozumění bychom měli zakládat na tom, co je v Písmu jasné, spíše než abychom se snažili přimět ty nejméně srozumitelné události, aby vypovídaly tak, jak se nám to hodí.

Jak jsem se této metodě naučil? Jednoho dne mě v newyorském Brooklynu navštívil jeden svědek Jehovův. Rozhodl jsem se, že s ním budu nějaký čas studovat Bibli – abych se seznámil s tím, čemu věří jeho společenství. Jak asi tušíte, neshodli jsme se prakticky nad žádným biblickým textem, na který jsme narazili. Byl jsem z toho už natolik zoufalý, že jsem jednoho dne

navrhl něco radikálního. „Pokud je Bible posledním zdrojem pravdy," řekl jsem, „pak by žádná organizace neměla mít právo dohlížet na to, co Bible říká."

Konečně jsme se na něčem shodli! A tak jsme odložili stranou všechny knihy a články o Bibli a začali jsme číst jenom Nový zákon (část Bible, která se zaměřuje na příběh Ježíše) od začátku do konce. Když jsme skončili, položili jsme každý sám sobě otázku: „Odráží moje přesvědčení hlavní témata Nového zákona, anebo zrcadlí to, co mě někdo druhý naučil?" Oba jsme objevili, že když se Bible čte v širokém kontextu, je zcela jinou knihou, než jakou se zdá být, když někdo vezme text tady a text tamhle a dá je dohromady.

Nevím, jaké byly dlouhodobé důsledky našeho setkání pro toho svědka Jehovova, ale vím, že můj život se změnil. Naučil jsem se podrobovat zkoušce každý názor, který jsem o Bibli měl, a to tím, že jsem jednoduché poselství konkrétního textu zkoumal ve všech jeho souvislostech. A žasl jsem nad tím, co mi dříve uniklo. Myslel jsem, že už Bibli dobře znám, ale najednou se přede mnou rozkrývaly nové pohledy. Bible byla pro mě zcela jinou knihou než dřív. To, co jsem v následujících dvaceti letech takového studia Bible objevil, se dočtete v této knize.

V každém případě si ověřte všechno, co se zde dozvíte, samotným biblickým textem. A až dočtete tuto knihu, pusťte se do Bible sami. Snažte se postihnout velký plán Bible, nečtěte jenom její útržky, které vám právě padnou do oka. A zkuste neposuzovat moji knihu na základě toho, čemu věříte. Ověřte ji tím, co Bible skutečně říká. A pokud už patříte do nějaké církve a s Biblí jste strávili spoustu času, pak vás vyzývám k tomu, abyste udělali totéž, co byl ochoten udělat onen svědek Jehovův. Odložte stranou všechno, co jste kdy slyšeli o Bibli, a přistupte k ní nově, jako by to bylo poprvé. Myslím, že budete žasnout, co všechno vám uniklo. Jestliže nejste křesťané a o Bibli toho moc nevíte, pak se považujte za šťastné! V určitém ohledu

bude pro vás snazší dočíst tuto knihu do konce – než pro někoho, kdo toho již o Písmu hodně ví.

Cílem a smyslem této knihy je pochopit jak otázku, tak nevyjádřenou odpověď z billboardu, který jsem zmínil na začátku tohoto úvodu. Četba této knihy vám představí takového Ježíše, kterého jsem dříve neznal, i když jsem vyrůstal v křesťanské rodině. V době, kdy teroristé páchají nevýslovné hrůzy, potřebujeme vědět, zda Bůh koná či nekoná své dílo. Věřím, že čtení této knihy vám představí mocného, živého a současného Boha. I když se můžete dostat do dříve neprozkoumaných vod, četba této knihy bude dobrodružstvím, které změní váš život!

První část

Bible a síla historie

Vyprávěj mi ten starý dobrý příběh

PRVNÍ DOJMY

První dojem často hraje velkou roli v tom, co si o něčem anebo někom myslíte. Když jsem se poprvé seznámil s Gasparem, nejenže se mi zdálo, že nevypadá moc dobře, připadal mi dokonce poněkud záludný až podlý. Moje počáteční dojmy se mi potvrdily, když se začal zajímat o mou dívku. Ta krysa! Na jeho obranu ale musím přiznat, že si začala ona, když ho pozvala na nějaký večírek, aby si se mnou vyřídila účty – ten nebožák se ocitl v pasti mezi námi dvěma! Neměl jsem ale tehdy vůbec chuť být shovívavý.

Je ale zajímavé, že těsně po tomto incidentu jsme se stali přáteli. Nakonec jsme spolu i bydleli na koleji a stal se z něj můj nejbližší a nejdůvěrnější přítel. Postupně jsem si uvědomil, že moje první dojmy o něm byly zcela mylné (dokonce s přibývajícími léty i lépe vypadá!). Jsem rád, že moje první dojmy nepřevládly v našem vztahu natrvalo.

První dojmy z Bible také nebývají přesné. A tak, když teď začínáme společně poznávat Bibli, chtěl bych vás vyzvat, abyste na chvíli zapomněli na všechno, co jste kdy slyšeli nebo co jste si kdy mysleli o Bibli. Nechte biblické poselství, aby s novou, svěží silou ovlivnilo váš život. Nebudete toho litovat.

Když otevřete Bibli poprvé, zjistíte, že z větší části sestává ze sbírky knih nazvané Starý zákon. Starý zákon je plný poezie

a písní, proroctví a přísloví, hlavně se ale jedná o vyprávění – o příběhy zvláštní kvality. Co nám tyto příběhy zjevují o Bohu? Jakým způsobem tehdejší lidé nacházeli pokoj s Bohem i se sebou samými? Jak to může ovlivnit náš dnešní život?

Na první pohled se čte Starý zákon jako národní dějiny. Popisuje světlé i temné okamžiky politické a ekonomické situace jednoho národa. Jedná se však o více než o běžný záznam událostí. Jedním důvodem je, že se tato historie vrací zpět přes praotce až ke stvoření světa. První kapitoly Bible připravují prostor pro národní dějiny, vyprávějí o událostech, kterých nemohl být svědkem žádný člověk a žádný historik je nemohl popsat bez nadpřirozené pomoci.

Biblické vyprávění podává příběh o tom, jak Bůh kdysi na začátku stvořil dokonalý svět. Poté vysvětluje, jak se tento dokonalý svět změnil ve chvíli, kdy se v něm objevilo zlo. Z tohoto zlého světa povolal Bůh Abrahama, aby se stal otcem jednoho národa. Měl jej následovat a stát se mužem, jehož prostřednictvím by mohl požehnat všem národům (Gn 12,1–3). Zbytek Starého zákona (od Genese 12 až do konce) se zabývá převážně dějinami lidu zvaného Izrael. Starý zákon se týká dějin národa, který byl ve stálém vzájemném vztahu s Bohem. Méně se soustředí na to, co dělá národ, a více na to, co dělá Bůh tomuto národu a pro tento národ. Jak to vyjádřil jeden spisovatel, Starý zákon je kniha Božích skutků.

AKTIVNÍ BŮH

Tento aktivní Bůh vás může překvapit. Ač si to mnozí lidé myslí, Bible není v první řadě o nařízeních a předpisech omezujících naše chování, ale o Osobě, která je za těmito pravidly. Lidé se často Bibli vyhýbají, protože nestojí o to, aby jim nějaký velký chlápek na nebesích říkal, co mají dělat. Ale v Bibli se seznamujeme s Bohem prostřednictvím toho, co dělá, nejen toho, co říká. Slovo Boží jsou jeho *činy* stejně tak jako jeho slova.